

19. veka, o lekarnicah, o zdravstvenih pravilih in zdravniških knjigah itd. Med zagrebškimi zdravniki prejšnjih stoletij je bilo več Slovencev. — Delo je stalo g. pisatelja, neumorno delavnega našega rojaka, veliko truda; najlepša nagrada mu bodi zavest, da je mnogo prispel k boljšemu poznavanju naše prošlosti.

Dr. Fr. Ilešič.

Ljubljanski grad in promet s tujci. Ponatisk iz »Gorenjca«. Kranj 1902. Tiskal Lampret. — Prav aktualna brošura, s katero hoče anonimni pisatelj pospešiti pri nas promet s tujci. Slovenske dežele slove po svojih naravnih krašotah, samo da jih turist težko doseže. Kako daleč pred nami je Švica! Koder se pri nas stavijo planinske kočice, gradili bi Švicarji hotele in do njih železnice. Toda pri nas ni — drobiža! Pisatelj nasvetuje v svoji razpravi še marsikaj pametnega. Da ima dober okus, priča to, da ve ceniti razgled s hriba ljubljanskega Gradu. Ta razgled je naravnost diven, in vendar Ljubljanci sami ne vedo, koliko je vreden ta hrib, drugače bi rajši hodili gori in uživali razgled čez prekrasno Ljubljansko polje, ki ga obkroža venec visokih planin! Marsikje bi bili srečni in ponosni, ko bi imeli tak hrib takorekoč sredi mesta; izprehod na tako višino bi jim bil najljubši; napravili bi morebiti železnico na vrh in uživali nenavadno lepi razgled. Brez dvoma bi kje drugod napravil kdo tudi kako restavracijo na takem hribu. Tu gori bi se vršile najlepše narodne veselice . . . Toda pri nas smo slepi za take naravne lepote. Ne dvomimo pa, da bi se bil ljubljanski grajski hrib že zdavnaj »razvil« v modernem zmislu — n. pr. tako kakor graški Schlossberg — ko bi ta hrib in ž njim vred grad sam bil mestna last . . . Pisatelj priporoča, da bi se grad adaptiral za turistovski hotel. Mi ne verjamemo, da bi se to dalo napraviti. Pač pa bi bil grad jako pripraven za astronomska opazovanja. Država naj bi ustanovila na ljubljanskem gradu zvezdarno, saj jih je na avstrijskem jugu itak premalo. A.



Novi akordi. II. letnika 2. sešitek. September. Opremljen s sliko skladatelja Rista Savina, podaje novi ta sešitek veliko skladbo istega skladatelja, na Aškerčeve besede »Skala v Savini« zloženo balado za eden glas in klavir. Rista Savina smo spoznali doslej ravno v baladni stroki kot uspešno ustvarjajočega skladatelja, in »Skala v Savini« utrjuje le dobri glas, ki si ga je pridobil Risto Savin s svojimi baladami. Prija mu širokost baladne oblike, prija mu tudi temno zabarvanje, ki ga budi baladi običajni značaj, in ker mu ne manjka tudi ne rutine v simfonistiški tehniki, s katero obdaja bogato klavirski part nove svoje balade, je ustvaril v le-tej umetniški zasnovano in energično ter slikovito izvršeno delo. Muzikalno odlična je dr. Gojmira Kreka skladba za glas in klavir na Otona Zupančiča besede »Iz vseh grobov ta večnost«. Po svoji čutapolnosti spada vzorna ta skladba pač med najboljše in najprikupljivejše, kar je dr. Krek doslej obelodanil. Delikatno delo je Jos. Procházke čveterospev »Zaprto srce« (besede Ant. Funtka), skladba, s katero se bodo mogli pevci ponašati, ako zadenejo njen fini značaj in premorejo vse težkoče. V narodnem duhu je zložen ljubeznivi, le v svetlih tonih pristrčnosti skicirani me-

šani zbor dr. Antona Schwaba na Ivana N. Resmana besede »Zdaj sam le sem zahajam«. Emil Adamič podaje »Spominski list«, lahko skladbo za klavir, Jos. Vedral pa »Slovanško koračnico« na motiv slovaške narodne »Slovan jsem a Slovan budu«, klavirsko skladbo, ki jo dičita dobra volja in pa dobro znanje. Le prav dobrim organistom je namenjena Hinka Družovića »Tuga« za orgle z obligatnim pedalom. Fuga je štiriglasna, tema ji je kratek in zanimiv, javljajoč se v drugem delu fuge v zavrtnjeni obliki. Fuga je korektno izvršena in je v čast skladatelju.

Dr. Vladimir Foerster.

Upodabljajoča umetnost

II. slovenska umetniška razstava v Ljubljani se je slovesno otvorila dne 20. septembra v tukajšnjem »Narodnem domu«. V imenu »slovenskega umetniškega društva«, ki je priredilo razstavo, je izpregovoril podpredsednik dr. M. Zarnik uvodne besede, v katerih je primerno označil pomen slovenske umetniške razstave. Pred dvema letoma, rekel je govornik, je bila v Ljubljani I. slov. umetniška razstava, na kateri so slovenski umetniki prvikrat skupno in javno nastopili kot poseben, za narodno kulturo važen stan. Pesimisti so prorokovali, da je ta razstava pač samo svetel meteor, ki ugasne. Toda čez dve leti imamo drugo umetniško razstavo, ki priča o napredku. Slovenci potrošimo svoje najboljše moči v boju za obstanek. Z velikim kapitalom in s svetovno politiko ne moremo imponirati pred drugimi, večjimi narodi, pač pa lahko pokažemo svojo duševno moč na kulturnem in umetniškem polju, saj tudi Norvežanov in Dancev ni veliko, in vendar spadajo med najkulturnejše narode. To sicer resnično trditev moramo popolniti samo toliko, da je naš položaj nekoliko drugačen, nego je položaj Norvežanov in Dancev. Mi Slovenci se moramo vselej smatrati za del slovanstva. Ako se postavimo na občnoslovansko stališče in ne poudarjamo preveč svoje posebne narodnosti, potem lahko rečemo, da imamo tudi mi Slovenci z drugimi Slovani vred umetnike svetovnega imena; kajti vsi umetniki drugih Slovanov so dosledno tudi naši in mi se smemo z Vereščaginom, Rjepinom, Bukovcem, Brožikom, Siemiradzkim, Ajvazovskim in Antokolskim ravno tako ponašati, kakor se ponašajo s temi umetniki njih ožji, najbližji rojaki . . .

Kakor prva tako priča tudi II. slov. umetniška razstava, da tudi Slovenci napredujemo na umetniškem polju. Vobče smemo reči, da je II. umetniška razstava zrelejša, dovršenejša. Umetniki razstavljalci so skoro isti kakor pred dvema letoma, a isti umetniki so napredovali v marsičem! Ker katalog danes, ko pišem te vrste, še ni dotiskan in ker še niso doposlali vsi umetniki obljubljenih umotvorov, se ne mislim pečati s posameznimi razstavljalci, samo par splošnih opazk naj izrazim!

Kdor si ogleda razstavo le površno, vidi, da prevladujeta na njej posebno dva žanra upodabljajoče umetnosti: pokrajina in portret. Pokrajin je letos absolutno in relativno več, nego jih je bilo pred dvema letoma. Vobče so tudi boljše nego na prvi razstavi. Vse so komponirane v moderni tehniki. Perspektiva in razsvetljava je pri nekaterih jako dobra. Imenujmo samo št.: 75, 74, 38,